

№ 41.

Warszawa, dn. 8 października 1932 r.

Ogóln. zbioru № 548.

WYDAWCA: W imieniu Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych—Wiceprezes Rady Związku inż. S. J. Okolski.
Redaktor odpowiedzialny inż. Maurycy Chorzewski.

REDAKCJA i ADMINISTRACJA: Warszawa, ul. Traugutta 4, tel. 714-26. Adres telegr.: „Metalowcy — Warszawa“.

Prenumerata wynosi z przesyłką w kraju: zł 5 kwartalnie. Numer pojedynczy gr. 50.

Członkowie Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych otrzymują „PRZEMYSŁ METALOWY” bezpłatnie.

TREŚĆ NUMERU. Odczyt prof. S. J. Okolskiego. — Dochód społeczny Polski i udział w nim przemysłów metalowych. — Uproszczona księgowość. — „Huta Bankowa” a koncern Schneider-Creusot. — Nowy dział produkcji w fabryce związkowej. — Polskie Towarzystwo Handlu Kompensacyjnego. — Amortyzacja przedmiotów majątkowych przy wymiarze podatku dochodowego. — Wierzytelności i zobowiązania zagranicą z tytułu kredytów krótkoterminowych. — Wiadomości z zagranicy. — Kronika. — Ceny. — Patenty.

ODCZYT PROF. S. J. OKOLSKIEGO.

Dnia 13 października, o godz. 18 m. 30 odbędzie się w lokalu Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych w Warszawie, ul. Traugutta 4, odczyt inż. Stanisława Jana Okolskiego p. t. „Przemysł i Rolnictwo”.

DOCHÓD SPOŁECZNY POLSKI I UDZIAŁ W NIM PRZEMYSŁÓW METALOWYCH.

W zeszytce 2-im „Kwartalnika Statystycznego” z roku bieżącego ukazała się nader ciekawa i użyteczna praca Dr. Bohdana Dederki p. t. „Dochód społeczny Polski”. Praca Dr. Dederki ma, jak słusznie zauważył autor, „charakter szkicowy”, nieistnienie bowiem dotąd w Polsce Niepodległej niezbędnych prac przygotowawczych wyklucza możliwość osiągnięcia narazie dużej dokładności. Tem nie mniej zasługa autora jest duża; stanowi ją chociażby śmiała inicjatywa postawienia na porządku dziennym doniosłego zagadnienia i wypracowania metody jego rozwiązania oraz wyraźne zaznaczenie w treści pracy braków statystyk istniejących. Autor wskazał również na konieczność określenia dla warunków naszego życia gospodarczego pewnych współczynników, które nie mogą być identyczne z ustalonymi zagranicą w szeregu krajów.

Dr. Dederko podaje na wstępie obliczenie dochodu społecznego Rzeczypospolitej z r. 1790, wyrażone w obecnej walucie, które doprowadza do cyfry 1023,2 milionów zł ogółem, a przeciętnie 116,3 zł na jednego mieszkańca, oraz 1971 zł na 1 km² ówczesnego terytorjum państwowego. Dalej przytacza tablicę zacierpniętą z „Przeglądu Skarbowego” z r. 1926, która podaje produkcję w r. 1926 równą 15½ miljarda złotych, a po potrąceniu zużycia surowców i półfabrykatów w sumie 5 miljardów zł ustala czysty dochód na 10½ miljardów zł. Tablica nasuwa Dr. Dederce poważne wątpliwości, gdyż szereg pozycji wydaje mu się wyznaczonym dowolnie lub zbyt wysoko. Szczególnie

rzucą się w oczy przemysł metalowy, podany na 341 000 000 zł, gdy tymczasem statystyka Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych*), dotycząca tylko 313 zakładów w Związku zrzeszonych podaje cyfrę 414 130 000 zł, niewątpliwie niższą od cyfry osiągniętej w r. 1926 przez cały przemysł metalowy w Polsce.

Pragnąc określić dochód społeczny, to jest wszystko to, co dane społeczeństwo w ciągu danego roku wyprodukowało, nie można brać całkowitej produkcji brutto, lecz należy od niej odjąć surowce, materiały i półsurowce, jakie zużyte były podczas procesu wytwórczego, i które już raz były przyjęte pod uwagę bądź jako wytwory rolnictwa, bądź górnictwa, bądź wreszcie poprzednich faz przetwórczości przemysłowej. Po odjęciu otrzymamy zatem produkcję netto, stanowiącą poszukiwany dochód społeczny, mieszczący wszystkie dochody: przedsiębiorstw, pracowników, państwa i samorządów (w formie podatków i opłat), wierzycieli, transportów, banków, pośredników i t. d. Przytem należy najpierw obliczyć udział w dochodzie społecznym wytwórców, biorąc za podstawę w rolnictwie tak zwane „ceny płacone producentom”, w przemyśle zaś ceny hurtowe płacone fabrykantom. Następnie należy określić udział handlu w dochodzie społecznym, odejmując od przychodu według cen detalicznych koszt nabycia towarów według cen hurtowych i koszt wszelkich surowców pomocniczych: opakowania, opalu, światła i t. p.

*) p. Rocznik VI Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych str. 13.

Stosując metodę powyższą, określony został przedewszystkiem dochód brutto z produkcji rolniczej w sumie 10 259,3 milionów złotych, składający się z dochodu z wytwórczości roślinnej — 5 759,6 milj. zł oraz z wytwórczości zwierzęcej 4 499,6 milj. zł. W celu uzyskania produkcji netto odjęto wszystkie wydatki rzeczowe, które weszły do gospodarstw z poza rolnictwa, a mianowicie: nawozy sztuczne, których wartość określono na 242,8 milj. zł, pasze treściwe (makuchy, otręby i kiełki słodowe) — 166,2 milj. zł, odpady przemysłu rolnego (wywar, wytloki, pulpa, mleko chude i melasa) — 69,2 milj. zł, materiały do naprawy domów 357,7 milj. zł, amortyzacja i naprawa maszyn i narzędzi rolniczych 364,1 milj. zł*), czyli razem potrącając 1,2 miljarda zł, otrzymamy cyfrę 9 059,3 milj. zł, jako udział rolnictwa w dochodzie społecznym. Ponieważ ilość robotników rolnych wynosi około 8 839 tys., to produkcja netto rolnictwa wypada na 1 osobę zatrudnioną w rolnictwie 1 025 zł. Wartość produkcji przemysłowej brutto wynosiła w r. 1928 w milion. zł:

Przemysł:	milion. zł
Spożywczy	2 296,0
Włókienniczy	2 176,7
Metalowy i hutniczy	1 639,0
Drzewny	852,3
Chemiczny	687,7
Budowlany	459,7
Mineralny	441,0
Inne	1 208,8
Ogółem	9 761,2

Potrącając od dochodu brutto 60% na wszelkie surowce i materiały, przyczem zaznaczę nawiasem, że przyjęcie jednakowej cyfry potrąceń przy wszystkich rodzajach przemysłu jest dosyć dalekiem od prawdy, otrzymamy produkcję netto 3 904,5 milion. zł, zaś na jednego robotnika, przy 833 102 robotnikach zatrudnionych w przemyśle w r. 1928, wypadnie 4 687 zł.

Wartość produkcji zakładów przemysłu rolnego, powyżej nie wliczonych, jak gorzelni rolniczych, młynów gospodarskich, krupiarni, mleczarni, krochmalni, olejarni, fabryk cykorji i t. p., wynosi: brutto 808,3 i netto 323,7 milion. zł, a przy 45 297 robotnikach na 1 robotnika 7 145 zł. .

Wartość produkcji górniczej równała się: brutto 681,4 milion. zł, netto 442,9 milion. zł, ponieważ zaś górnictwo zatrudniało 121 888 robotników, to wartość produkcji na 1 robotnika wyniesie 3 633 zł.

Wartość produkcji netto monopolu państwowych wynosi w milion. zł:

	Brutto	Netto
Monopol spirytusowy	594,6	482,6
„ tytoniowy	579,7	464,8
„ solny	114,1	91,9
Razem	1 288,4	1 039,3

Wartość produkcji rybackiej morskiej brutto wynosi przy 1 370 rybakach 3,6 milion. zł, zaś wartość

*) Cyfra ta jest wynikiem założenia, że wartość inwentarza martwego wynosi 186,36 zł na ha. Piszący te słowa uważa, że dla większej własności cyfra ta wynosi około 130 zł na ha, zaś dla średniej — 160 zł, wobec czego cyfra 364,1 zredukuje się do 292,8 milj. zł. Zwrócić jeszcze należy uwagę, że wartość maszyn wyprodukowanych w r. 1926 przez 49 największych fabryk maszyn rolniczych w Polsce, zatrudniających 7 501 robotników, wyniosła 44,7 milion. zł, zaś w tym samym czasie sprowadzono maszyn rolniczych z zagranicy za 13,8 milion. zł.

produkcji netto 1,4 milion. zł; na jednego rybaka przypada 1 054 zł.

Rzemiosła	Liczba rzemieślników	Obrót w milion. zł
Spożywcze	65 515	708,6
Odzieżowe	88 997	293,7
Obuwiane	61 100	163,0
Metalowe	58 345	210,9
Drzewne	53 334	181,3
Skórzane	10 008	55,4
Inne	82 416	417,9
Razem	419 715	2 040,8

Produkcja netto wyniesie 1 218,5 milion. zł, a na 1 rzemieślnika 2 903 zł.

Udział handlu wyraża się cyframi wytwórczości: brutto 14 288,0 i netto 2 978,3 milion. zł.

Rekapitulując obliczenia powyższe Dr. Dederki i uzupełniając je liczbą osób zatrudnionych w handlu, otrzymuje się wyniki następujące, dotyczące wartości produkcji polskiej:

	Liczba robotników w tysiącach	Wartość produkcji w milionach zł.		Wartość prod. na 1 robotnika		% ogólnej produkcji netto
		brutto	netto	brutto	netto	
Rolnictwo	8 839	10 259,3	9 059,3	1 160	1 025	47,7
Przemysł, górn. i rzemiosła	1 420	9 761,2	6 930,3	6 880	4 880	36,6
Handel	1 143	14 288,0	2 978,3	12 500	2 600	15,7
	11 402	34 308,5	18 967,9	3 000	1 660	100,0

Przyjmując wreszcie zaludnienie równe 30,9 milionów osób, otrzymamy dochód społeczny na 1 mieszkańca 614 zł, a na 1 km² — 48 836 zł.

W dalszym ciągu pracy Dr. Dederki przytoczone jest ciekawe porównanie dochodu społecznego w Polsce i zagranicą. Przedewszystkiem wykazano, że przy 137,5 miliardach zł. majątku narodowego w Polsce dochód w sumie prawie 19 miliardów stanowi 13,8%, co odpowiada państwom o niskim dochodzie społecznym. Istotnie w tablicy, zestawiającej dochody społeczne w poszczególnych krajach, Polska jest pod względem sumy ogólnej dochodu społecznego na 11 miejscu (po Czechosłowacji i przed Rumunją), a pod względem dochodu społecznego na 1 mieszkańca dopiero na 22 miejscu, idąc za Litwą i wyprzedzając Brazylię. Z następnej tablicy, w której zestawione są wydatki państwowe i dochód społeczny, wynika, że im większy jest przeciętny dochód społeczny w danym organizmie państwowym, tem większe stosunkowo są ciężary na rzecz państwa i że wydatki państwowe w poszczególnych krajach stanowią zbliżone odsetki dochodów społecznych tych krajów.

Dalej Dr. Dederko zestawiał w tablicy ciężary publiczne w Polsce i wynikiem tego zestawienia jest, że wszystkie ciężary publiczne, t. j. idące na pokrycie budżetów państwa, miast, powiatowych związków komunalnych, związków wojewódzkich, gmin wiejskich, samorządów gospodarczych i ubezpieczeń społecznych, wynoszą ogółem 4 650 milionów zł, t. j. stanowią bardzo wysokie, bo 24 1/2%-owe, obciążenie dochodu społecznego. Zakończeniem pracy jest porównanie ciężarów państwowych i samorządowych 6 państw i zanalizowanie produkcji netto na 1 robotnika w rozmaitych gałęziach wytwórczości w Polsce.

*

Czytelnikowi, związanemu z przemysłem metalowym i studującemu związłą, lecz bogatą w treść, pra-

cę D-ra Dederki, nasuwa się mimowoli pytanie, jaki jest udział całokształtu przemysłu metalowego w dochodzie społecznym Polski, rozumiejąc ten całokształt począwszy od przerobu rudy w hutnictwie i kończąc na wyrobie przedmiotów gotowych w zakładach metalowych przetwórczych — przemysłowych i rzemieślniczych. Z materiałów, znajdujących się w pracy D-ra Dederki, uzupełnionych danymi, znajdującymi się w Polskim Związku Przemysłowców Metalowych, można obliczyć, że w hutnictwie, w przemyśle metalowym przetwórczym i w rzemiosłach metalowych pracowało ogółem w 1928 r. 221 445 robotników, produkcja zaś ogólna netto tych gałęzi wynosiła 782,14 milionów złotych, jak wynika z poniższej tablicy:

Przemysły metalowe:	Liczba robotników	Produkcja w milionach zł		Produkcja na 1 robot. zł	
		brutto	netto	brutto	netto
hutniczy	61 800	756,7	302,68	12 300	4 930
met. przetwórczy	51 500	475,4	190,16	9 220	3 710
maszynowy	45 100	323,5	129,40	7 180	2 860
elektrotechniczny	4 700	83,4	33,36	17 700	7 050
Razem	163 100	1 639,0	655,60	10 000	4 000
Rzemiosła	58 345	210,9	126,54	3 610	2 166
Ogółem	221 445	1 849,9	782,14	8 350	3 540

Wynika stąd, że udział całkowity przemysłu metalowego w dochodzie społecznym Polski wyraża się cyfrą 4,15%, zaś w grupie przemysłowej 11,3%.
S. J. Okolski.

UPROSZCZONA KSIĘGOWOŚĆ.

Izba Przemysłowo-Handlowa w Warszawie opracowała wzór uproszczonej księgowości handlowej. Projekt stosownego typu księgi handlowej wraz z objaśnieniami zatwierdzony został przez Ministerstwo Skarbu reskryptem z dn. 10 września 1932 r. (L. dz. V. 38348/4/32) i uznany jako zgodny z przepisami § 4 rozporządzenia z dn. 13 kwietnia 1932 r. w sprawie prowadzenia, badania i oceny ksiąg handlowych dla

celów państwowego podatku przemysłowego (Dz. U. R. P. № 41 poz. 412 z r. 1932).

Z uwagi na znaczenie, jakie ma powyższa sprawa dla mniejszych przedsiębiorstw, które do tej pory bądź nie prowadziły ksiąg handlowych, bądź też prowadziły je w sposób zbyt skomplikowany, podajemy poniżej zatwierdzony wzór księgowości handlowej wraz z odpowiednimi objaśnieniami.

WZÓR UPROSZCZONEJ KSIĘGI HANDLOWEJ

zatwierdzonej przez Ministerstwo Skarbu.

Miesiąc Dzień	Dowód №	Treść zapisu	K a s a		Kupno towarów Kupno środków produkcji		Sprzedaż towarów Roboty oddane			Weksle i akcepty			Wierzyciele i dłużnicy		
			Przychód (więcej)	Rozchód (mniej)	Zakup towarów i środków produkcji oraz inne koszty (wydatki)	Zmniejszenie zakupów i kosztów (zwroty)	Wysokość stawki	Zmniejszenie obrotu (zwroty)	Obrót	Rodzaj	Przychód	Rozchód	Wzrost (otrzymali)	Ma (dali)	Folio księgi kontowej
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
							3/4			w					
							sc			a					

O B J A Ś N I E N I E

do wzoru uproszczonej księgi handlowej.

Rubryka 1. Wpisuje się datę, która może dotyczyć pojedynczej transakcji lub całego targu dziennego. Przy sprzedaży na kredyt każda poszczególna sprzedaż winna być w księdze oddzielnie kontowana.

Rubryka 2. Wpisuje się kolejny numer dowodu. Dowody winny być grupowane oddzielnie: jedne dotyczące zakupu, drugie sprzedaży, w kolejności od początku roku albo dla każdego miesiąca.

Rubryka 3. Wpisuje się treść czynności z podaniem ilości, ceny i firmy (nazwiska), której towar został sprzedany lub od której został kupiony. Gdy przy transakcjach gotówkowych ustalenie dostawcy lub odbiorcy jest utrudnione, wykazanie ich nie jest konieczne, trzeba jednak samemu sporządzić dowód z podaniem ilości i ceny towaru. Przy drobnych operacjach gotówkowych można wносить zapisy bez podawania ilości towarów w sumach dziennych zestawionych na podstawie bloków lub na arkuszu obejmującym pojedyncze wpływy i wydatki w ciągu całego dnia.

Rubryki 6 i 7 obejmują koszty prowadzenia przedsiębiorstwa, które składają się z kosztów zakupu towarów czy surowców nazwanych jako „zakup”, oraz z innych kosztów, na które składają się wszelkie pozostałe koszty, jak uposażenie pracowników, świadczenia socjalne, podatki, opał i światło, urządzenie zakładu i t. p. W rubrykach tych należy w myśl § 4 ust. 4 rozporządzenia zapisywać wszystkie koszty.

Rubryki 8 — 10. Rozróżnianie obrotów według stawek podatkowych winno odpowiadać przepisom art. 7 ustawy z dnia 15 lipca 1925 r. o państwowym podatku przemysłowym (Dz. U. R. P. Nr. 17 z 1932 r. poz. 110), t. zn., że obroty podlegające różnym stawkom winny być zapisywane oddzielnie w ten sposób, iż wysokości stawki podanej w rubryce 8, winien odpowiadać obrót, podany w rubryce 10, podlegający tej stawce. Dotyczy to zarówno zapisów pojedynczych transakcyj, jak i zapisów, obejmujących targ dzienny. Przy zapisach targu dziennego należy prowadzić ewidencję poszczególnych sprzedaży na arkuszu w tylu rubrykach, ilu stawkom podlegają różne obroty, z wydzieleniem obrotów zwolnionych od podatku na skutek scalenia. Suma z każdej z rubryk arkusza targu dziennego winna być wpisana do księgi z zaznaczeniem, jakiej stawce (r. 8) podlega dana

część obrotu (r. 10); obroty zwolnione będą oznaczone „sc“, bądź „0%“. Po upływie miesiąca zostanie wyprowadzona suma obrotów, podlegających w tym czasie podatki według różnych stawek i suma obrotów zwolnionych od podatku.

Rubryki 11 — 16. Rubryki te będzie prowadziło przedsiębiorstwo, o ile będzie posiadało odpowiednie obroty. W rubryce 11 literami *w* i *a* odróżni weksel i akcept, w rubryce zaś 16 poda foljo książki kontowej, jeżeli ją dla swojej potrzeby będzie prowadzić.

Uwaga: Wszelkie dowody, a w szczególności arkusze dziennego targu winne być przechowywane w należyтым porządku dla ewidencji oraz kontroli własnej i podatkowej.

„HUTA BANKOWA” A KONCERN SCHNEIDER-CREUSOT.

W № 36 „Przemysłu Metalowego“ zamieściłem artykuł, poświęcony francuskiemu koncernowi Schneider & Cie w Le Creusot.

Artykuł mój posłużył prasie codziennej jako materiał do kampanji, powstałej w związku z niezrealizowaną do tej pory drugą transzą pożyczki na budowę kolei Śląsk — Gdynia, prowadzonej przez „Compagnie Franco-Polonaise de Chemin de Fer“, której udziałowcem ze strony francuskiej jest właśnie Koncern Schneidera.

Prasa codzienna, niedostatecznie poinformowana o subtelnościach powiązań koncernowych, utożsamia Hutę Bankową z Koncernem Schneidera.

Jest tu pewne nieporozumienie, które w imię słuszności uważam za swój obowiązek wyjaśnić, po zbadaniu sprawy u źródła.

Towarzystwo Huta Bankowa i jej filjalne Zakłady Radomsko, Renard i t. d. nie są kontrolowane przez Zakłady Schneidera. Te dwie grupy metalurgiczne francuskie są niezależne jedna od drugiej i pomiędzy nimi istnieją jedynie stosunki pobratymstwa przemysłowego i przyjaźni, których wyrazem jest obecność Eugenjusza Schneidera w Radzie Administracyjnej Towarzystwa Huta Bankowa.

S. G.

NOWY DZIAŁ PRODUKCJI W FABRYCE ZWIĄZKOWEJ.

Fabryka „Pelikan“ Spółka Akcyjna w Warszawie, należąca do Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych, rozpoczęła produkcję termosów marki „Pelikan“. Termosy tej marki są całkowicie wykonane w Polsce.

Fabrykacja butelek izolowanych, używanych w termosach, należy do jednej z trudniejszych. Szkła do termosów wydmuchuje się w specjalnych formach, nadając im początkowo kształt cylindrów. Cylindry te następnie stapia się w taki sposób, że tworzą one butle o dwóch ściankach zewnętrznej i wewnętrznej. Tak przygotowane w dziale hutniczym butle srebrzy się czystym srebrem na specjalnie skonstruowanych maszynach, które dają możliwość pokrywania wewnętrznej powierzchni ścianek butli cienką i zupełnie równą powłoką srebra. Dopiero po osrebrzeniu wypompowuje się powietrze między ściankami. Butle produkcji krajowej są wykonywane w fabryce „Philipsa“ w Warszawie, również należącej do P. Z. P. M. Szkło używane do nich jest tego samego gatunku co szkło do żarówek. Każda butla krajowa przed wydaniem z fabryki jest dwukrotnie próbowana. Laboratoryjne badania i próby wykazują, że zarówno pod względem gatunku

szkła, umiejętności srebrzenia, jak i stwarzania próżni w butlach, a więc pod względem wytrzymałości i długotrwałego utrzymania ciepła lub chłodu, produkcja krajowa najzupełniej dorównała najlepszym markom zagranicznym.

To samo dotyczy metalowych opraw do termosów, wykonywanych przez fabrykę Wyrobów Metalowych „Pelikan“ w Warszawie.

POLSKIE TOWARZYSTWO HANDLU KOMPENSACYJNEGO.

W d. 4 b. m. odbyło się zebranie organizacyjne Polskiego Towarzystwa Handlu Kompensacyjnego Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, powołanej do życia z inicjatywy Centralnego Związku Przemysłu Polskiego, Stowarzyszenia Kupców Polskich i Centrali Kupców i przy udziale szeregu czołowych instytucji gospodarczych, a w liczbie ich i Związku Eksportowego Przemysłu Metalowego Przetwórczego.

Nowoutworzone Towarzystwo ma na celu okazywanie pomocy polskiemu eksporterowi i importerowi w tych wypadkach, gdy ze względu na istniejące w poszczególnych państwach przepisy dewizowe lub inne utrudnienia nie jest możliwe przeprowadzenie normalnej tranzakcji handlowej, lecz musi ona przybrać charakter tranzakcji kompensacyjnej.

W zakres czynności T-wa wchodzić więc będzie: 1) zetknięcie eksportera z importerem dla dokonania tranzakcji kompensacyjnej, 2) opracowanie zasad kompensacji, 3) uzyskanie dla stron wszelkich zezwoleń czynników miarodajnych w kraju i, w razie potrzeby, zagranicą, 4) przeprowadzanie rozrachunku między polskim importerem i eksporterem, wypłata należnych mu sum lub, na życzenie eksportera, inkaso należnych mu sum zagranicą, 5) wszelka działalność informacyjna w zakresie powyższych czynności.

Towarzystwo nie dokonywa żadnych czynności eksportowych lub importowych na rachunek własny, ani też nie przyjmuje komisowych zleceń sprzedaży lub kupna towarów. Jako instytucja nie obliczona na zysk, Towarzystwo pobiera, prócz zwrotu efektywnych wydatków, opłaty, pokrywające jedynie koszty handlowe związane z prowadzeniem instytucji.

Naczelną władzą Towarzystwa jest Rada składająca się z następujących osób: Prezes — inż. Marjan Szydłowski (reprezentujący przemysł węglowy i naftowy), Wiceprezesa p. Wacław Purski i p. Wacław Wiślicki (przedstawiciele kupiectwa) oraz członkowie: inż. Antoni Olszewski (górnictwo węglowe), p. Karol Wilhelm Scheibler (przemysł włókienniczy), inż. Stanisław Jan Okolski (przemysł metalowy przetwórczy), inż. Adam Barszczewski (przem. chemiczny), p. Janusz Dębicki (hutnictwo żelazne), p. Henryk Brun, p. Eugenjusz Wencel, p. Kazimierz Rechthand i inż. Maurycy Zajdenman (reprezentanci kupiectwa), p. Mieczysław Porowski (przemysły rolne), p. Stanisław Leśniowski (rolnictwo).

Na Zarządców Spółki Rada powołała Dr. Józefa Kulikowskiego i p. Tadeusza Zarębskiego, prokurentem zaś został mianowany inż. Abram Czerniakow.

Biuro Spółki mieści się w Warszawie, przy ulicy Zielnej 50, w gmachu własnym Stowarzyszenia Kupców Polskich.

AMORTYZACJA PRZEDMIOTÓW MAJĄTKOWYCH PRZY WYMIARZE PODATKU DOCHODOWEGO.

Sprawozdanie Izby Przemysłowo-Handlowej w Poznaniu za rok 1931 zawiera pod powyższym tytułem artykuł, który podajemy poniżej w obszernym streszczeniu.

Postanowienia artykułu 6-go ustawy o podatku dochodowym i par. 16-go rozporządzenia wykonawczego zaliczają do potrąceń z przychodu również coroczne prawidłowe odpisania za zużycie budynków, maszyn i inwentarza martwego oraz całkowite lub częściowe straty w przedmiotach, podlegających zużyciu, o ile tych odpisań i strat nie uwzględniono już podczas uzyskania dochodu. Te odpisania powinny odpowiadać rzeczywistemu zmniejszeniu się wartości, jakiemu uległy budynki, maszyny lub inwentarz martwy w czasie miarodajnym do wymiaru podatku, wskutek używania ich według przeznaczenia w normalnym trybie.

Rozp. wykonawcze wyjaśnia, że wysokość potrąceń zależy od natury przedmiotu, przyczem decydujące jest wyłącznie faktyczne zużycie w czasie miarodajnym dla wymiaru podatku. „Potrącenia z tytułu zużycia nie powinny jednak z reguły przekraczać” wymienionych w niem norm, jak np. przy budynkach mieszkalnych 2%, gospodarczych 3%, fabrycznych 4% od wartości przedmiotu. Przyjęcie innych potrąceń na zużycie nie jest wykluczone, lecz rozporządzenie nakłada w tych wypadkach na podatnika, który żąda wyższego potrącenia, obowiązek uzasadnienia tych okoliczności, które wpłynęły na znaczniejsze zmniejszenie się wartości przy pomocy oceny znawców. Jakkolwiek z rozporządzenia powyższego wynika, że podane w niem normy mają na celu tylko pewne uproszczenie postępowania wymiarowego i bynajmniej nie stwarzają granicy, poza którą nie mogłoby być uwzględnione faktyczne wyższe zużycie przedmiotu, oraz że władze wymiarowe, gdy niema wątpliwości, mogą je przyjąć bez przesłuchania znawców, okazuje się jednak, że w praktyce starania podatników o uwzględnienie wyższych odpisów napotykają na poważne trudności. Trudności te są tem większe, że podana w rozporządzeniu tabela nie obejmuje wszystkich kategorii przedmiotów, nadto trzeba także wziąć pod uwagę, szczególnie w obecnych bardzo trudnych warunkach gospodarczych to, że ocena stopnia zużycia w każdym wypadku przy pomocy znawcy naraża podatnika na duże wydatki, nie mówiąc już o stracie czasu.

W celu uniknięcia corocznego przesłuchiwania znawców zwróciła się Izba Przemysłowo-Handlowa w Poznaniu do Izby Skarbowej o przyjęcie zgóry pewnych stałych norm dla poszczególnych przedmiotów majątkowych. W tym celu opracowano przy współudziale fachowców odpowiednią tabelę odpisów, którą podajemy poniżej.

TABELA ODPISÓW Z TYTUŁU AMORTYZACJI (w procentach od początkowej wartości przedmiotów)

Przedmiot	Norma stała	Norma przy pracy przeds.	
		przez 1 zmianę	przez więcej zmian
Budowle:			
Budynki mieszkalne — masywne	2		
„ „ ryglówki	3		
„ „ drewniane	5		
Budynki fabryczne — masywne		4	5
„ „ ryglówki		5,5	7
„ „ drewniane		8	10
Produkcja siły wraz z urządzeniem:			
Kotły parowe z rurociągami,			

przegrzewaczem i podgrzewaczem, urządzeniem oczyszczania wody i t. p.	10	15
Maszyny i turbiny parowe	10	15
Silniki gazowe, motory Diesla	13	17
Silniki wodne (turbiny i koła wodne)	10	15
Transmisje	10	15
Urządzenia ogrzewcze	10	15
Oświetlenia elektryczne	10	15
Baterje akumulatorowe	10	15

Urządzenia transportowe:

Kolejki polowe włącznie lokomotywy	10—15
Kolejki żelazne (w ruchu prywatnym)	8—10
Żurawie, dźwigi, kolejki na linach stalowych	10—15
Auta ciężarowe	25
Auta osobowe	25

Sprzęty i narzędzia:

Sprzęty wszelkiego rodzaju (wagi, taczki i t. p.)	25
Narzędzia dla wszystkich zakładów (młoty, pilniki, łopaty i t.p.)	33 ¹ / ₃
Urządzenia biur, kantorów, sklepów	10

Maszyny robocze w poszczególnych gałęziach przemysłu:

Fabryki maszyn i kotłarnie	10	15
--------------------------------------	----	----

Odpis memorjału w tej sprawie przesłała Izba również Min. Skarbu.

W odpowiedzi na to wystąpienie oświadczyło Min. Skarbu, że w myśl art. 6 ustawy o państwowym podatku dochodowym oraz par. 16 przepisów wykonawczych do teje ustawy dla wysokości odpisów amortyzacyjnych miarodajne jest faktyczne zużycie przedmiotów majątkowych w danym okresie. Faktyczne zużycie musi być indywidualnie ustalone z uwagi na różnorodne warunki, które wpływają na stopień zużycia; znormalizowanie odpisów z tytułu amortyzacji w przepisach wykonawczych ma również tylko charakter orientacyjny. Władze wymiarowe bowiem w wypadkach wyższego zużycia od norm podanych w tych przepisach przyjmują wyższe potrącenia z tytułu amortyzacji, o ile żądanie wyższych potrąceń płatnik uzasadni okolicznościami, które wpłynęły na wyższe zużycie. W razie sporu co do wysokości odpisów między władzą, a podatnikiem, wysokość rzeczywistego zużycia ustala się przez znawców. Ministerstwo stwierdziło w końcu, że w ciągu kilku lat na podstawie orzeczeń znawców przyjęły się już pewne normy zużycia dla typowych przedmiotów majątkowych, wyższe od norm podanych w przepisach wykonawczych. Z powyższych względów Ministerstwo nie uważało za wskazane normalizowanie odpisów z tytułu amortyzacji dla indywidualnych przedmiotów majątkowych.

Inicjatywa Izby Przemysłowo-Handlowej w Poznaniu posiada pierwszorzędne znaczenie. To też nie wdając się w analizę stawek ustalonych w proponowanej przez Izbę tabeli, uważamy, że byłoby sprawą bardzo ważną, aby organizacje gospodarcze opracowały i uzyskały w Ministerstwie Skarbu potwierdzenie podstawowej tablicy odpisów z tytułu amortyzacji.

i w Kołomyi) rozpoczęły w roku 1931 produkcję gazu eterynowego; nowa gazownia w Gdyni wyrabia dwugaz karburezowany eteryną.

Równoległe ze spadkiem produkcji gazu obniżył się również wyrób produktów ubocznych: koksu — z 238 000 tonn w r. 1930 do 213 000 tonn w r. 1931, smoły surowej — z 17 800 tonn do 16 700 tonn, benzolu — z 516 tonn do 513 tonn, siarczanu amonu — z 1 200 tonn do 730 tonn. Inwestycje w gazowniach w r. 1931 były bardzo ograniczone. Z najpoważniejszych wymienić można rozbudowę pieców pionowo-retortowych oraz powiększenie sieci przewozów miejskich w Warszawie, ukończenie gazowni na gaz wodny we Lwowie, przebudowę laboratorium chemicznego i aparatów do czyszczenia benzolów w Bydgoszczy, budowę aparatów do destylacji smoły w Lublinie, oraz poważniejsze przeróbki w Toruniu.

SPRAWOZDANIE IZBY PRZEMYSŁOWO-HANDLOWEJ W POZNANIU ZA 1931 R.

Nakładem Izby Przemysłowo-Handlowej w Poznaniu ukazało się sprawozdanie za 1931 rok.

Sprawozdanie składa się z 2 części. Część pierwsza zawiera omówienie wewnętrznej działalności Izby, w części drugiej przedstawiona jest charakterystyka sytuacji gospodarczej w poszczególnych działach życia gospodarczego na terenie Izby.

Całość sprawozdania opracowana jest rzeczowo i robi dobre wrażenie.

Z PRASY POLSKIEJ.

Dyskusja kartelowa. W № 268 „Kurjera Warszawskiego“ z dn. 28 września 1932 r. znajdujemy artykuł p. W. N. p. t. „Jak pomóc rolnikom?“ Jedną z dróg, a w naszym mniemaniu nawet jedyną drogą, prowadzącą do celu, jest niżka kosztów własnej produkcji rolnej poniżej cen rynkowych. O drodze tej autor artykułu pisze co następuje:

„Jeżeli mamy oczekiwać od niżki kosztów własnych w rolnictwie istotnego i pożytecznego efektu, musi ona dotyczyć zasadniczych elementów tych kosztów, tak, aby każdy ich spadek procentowy mógł przyczynić się w możliwie wysokim stopniu do obniżki ogólnych kosztów. Nie każda niżka ceny artykułu, stanowiącego czynnik składowy kosztów produkcji rolnej, znajduje w całym swym rozmiarze odbicie w kosztach ogólnych, lecz efekt jej uzależniony jest od tego, w jakim stopniu zmiany w danych czynnikach wpływają na ogólne koszty wytwarzania. Drobna niżka ceny artykułu, stanowiącego znaczny odsetek kosztów wytwarzania, ma o wiele większe znaczenie, niż znaczna nawet obniżka ceny artykułu, stanowiącego drobny odsetek w kosztach ogólnych.

Jakie artykuły skartelizowane i w jakim stopniu znajdują odbicie w kosztach własnych wytwórczości rolnej? Są to: maszyny i narzędzia rolnicze, nawozy sztuczne, żelazo, węgiel i nafta. Z powyższego wyliczenia wyłączyć należy dwa pierwsze artykuły, gdyż: 1) maszyny i narzędzia rolnicze skartelizowane są odniedawna i syndykat obejmuje tylko kilka największych fabryk — o dowolnym węc dyktowaniu cen, choćby to było nawet intencją syndykatu, nie można mówić, wobec licznych „outsiderów“ i braku zamówień, wobec minimalnego zatrudnienia fabryk i pełnych składów, nieuzasadnione jest twierdzenie o „sztywnych“ cenach. 2) W dziedzinie nawozów sztucznych skartelizowana jest wytwórczość superfosfatu, wytwórczość zaś pozostałych nawozów sztucznych (związki azotowe i potasowe) jest w rękach rządu i wskutek tego atak na „sztywne“ ceny kartelowe jej nie dotyczy. Poziom cen superfosfatu kształtował

się, jak następuje (cena brutto za kilogram): styczeń 1914 r. — 1,03 zł, styczeń 1930 r. — 0,90 zł, styczeń 1931 r. — 0,82 zł, styczeń 1932 r. — 0,62 zł i lipiec 0,68 zł.

Jak twierdzi organ minist. rolnictwa „Rolnictwo“ w zeszycie 2-im z r. b. (str. 16), „sprawa ta (zmniejszenie stosowania nawozów sztucznych) odgrywa w kształtowaniu się kosztów produkcji tak małą rolę, dlatego, że nawozy sztuczne stanowią w pełnych kosztach produkcji badzo małą pozycję“. Nie chcemy przypuszczać, żeby takie postawienie sprawy spowodowane było faktem, że fabryki nawozów azotowych i potasowych są w rękach rządu, i że „sztywności“ ich cen nie należy wobec tego dochodzić. W każdym razie odebranie nawozom sztucznym znaczenie czynnika, obciążającego koszty własne rolnika w sposób istotny, rzuca wyraźne światło na obciążenia z tytułu innych wyrobów przemysłowych.

Pozostają: żelazo, węgiel i nafta. Na zasadzie danych, zebranych przez państwowy instytut naukowy gosp. wiejskiego w Puławach, widzimy, że udział kosztów tych artykułów w budżecie drobnej własności rolnej wynosi: żelazo i reparacje — 9 proc., węgiel — 2,5 proc., nafta — 1,5 proc., czyli razem — 13 proc. Jeżeli uwzględnimy, że udział nawozów sztucznych w kosztach ogólnych wytwórczości według „Rolnictwa“ wynosi 14 proc., koszty innych artykułów skartelizowanych uszeregowują się co do swego znaczenia. Gdybyśmy obstawali przy obniżce cen tych trzech artykułów skartelizowanych, to, aby uzyskać choćby 5-proc. niżkę kosztów wytwarzania, należałoby obniżyć ceny odpowiednich artykułów o 40 proc. Nie bierzemy tu przytem wcale pod uwagę, że część — i to znaczna — spożycia węgla i nafty nie ma bezpośredniego związku z procesem wytwórczym, służy bowiem dla gospodarstwa domowego, nie uwzględniamy również ostatniej obniżki cen żelaza. Jeżeli weźmiemy teraz pod uwagę, że, w związku z brakiem kapitałów obrotowych, zakupy o charakterze, powiększającym wytwórczość, lub inwestycyjnym, zmalały, lub zredukowane są do minimum — udział kosztów zakupu artykułów skartelizowanych zmniejszył się w ogólnych kosztach wytwórczości do niższego jeszcze odsetka.

Punkt ciężkości w kosztach własnych rolnika tkwi zupełnie gdzieindziej. Dostateczną i jasną odpowiedź dają na to badania tegoż instytutu w Puławach. Czytamy w nich, że w kosztach własnych rolnika rozróżnić należy dwie kategorie wydatków: 1) wydatki, związane bezpośrednio z procesem wytwórczym, jak: inwentarz, robocizna, nasiona, pasze, podatki i t. d. oraz 2) wydatki gospodarcze, niezwiązane z bezpośrednim procesem wytwórczym, jak: odsetki, zwrot długów, czynsze, meljoracje, budowa i t. d. Łączne koszty obu kategorii wydatków są mniej więcej równe. W pierwszej jednak przeszło 70 proc. stanowią wydatki rolnicze i podatki, w drugiej około 80 proc. koszty procentów i zwroty długów, oraz czynsze dzierżawne.

Z tego zestawienia kosztów wytwórczości widać, że rozwiązanie zagadnienia ich obniżki nie leży w dziedzinie cen kartelowych, lecz w dziedzinie płac i kredytów. Aby więc dokonać niżki kosztów własnych rolnika, trzeba zmienić wymienione czynniki składowe w obu kategoriach wydatków.“

SPROSTOWANIE.

W numerze 39 „Przemysłu Metalowego“, z dn. 24 września r. b. w sprawozdaniu z działalności Zjednoczonych Fabryk Maszyn „Unia“, Sp. Akc. w Grudziądzu zamieszczono mylnie informację o redukcji 50% kapitału zakładowego uchwalonej przez Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów Spółki.

Informacja ta jest nieścisła, gdyż zwołane następnie Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie uchwaliło tę reasumowało.

NOWA TARYFA CELNA.

„Polska Gospodarcza“, wydawnictwo Ministerstwa Przemysłu i Handlu, przygotowuje wydanie nowej taryfy celnej, które ukaże się w najbliższym czasie w Dzienniku Ustaw.

Nowa taryfa celna w wydaniu „Polski Gospodarczej“ posiadać będzie szczegółowy skorowidz towarów, który poza pozycjami nowej taryfy jeszcze wskazywać będzie właściwe pozycje obecnie obowiązującej taryfy celnej. Skorowidz ten będzie niewątpliwie wielkiem ułatwieniem w posługiwaniu się taryfą, a którego Dziennik Ustaw nie będzie posiadać.

Cena taryfy wynosi z kosztami przesyłki zł 22.

Zamówienia kierować prosimy do Administracji „Przemysłu Metalowego“. Ze względu na ograniczony nakład upraszamy o nadeślanie zamówień do dnia 15 b. m.

Ceny metali według notowań giełdy londyńskiej w dn. 6. X. 1932 r. w złotych po kursie dnia za tonne metr.

Aluminium	2882	Miedź standard	994
Antymon	—	Ołów miękki	375
Cyna standard	4527	Nikiel	7358
Cynk hutniczy	451	Rtęć	8498
Miedź elektrolityczna	1138	Srebro za 1 kg	73

Ceny metali w Warszawie.

F-ma „POLTHAP“ Warszawa, Pańska 83 (dom własny), tel. 330-65 notuje w ostatnim tygodniu następujące ceny ze składu w Warszawie:

Miedziane blachy	zł 3,10 — 5,70
Mosiężne blachy	2,65 — 4,75
pręty	2,25 — 2,95
druły	3,15 — 3,57
Nowosrebrne blachy	4,45 — 5,10
druły	4,60 — 5,25
Aluminiowe blachy	6,00 — 11,00
druły	7,00
Cyna w blokach	6,—
Ołów hutniczy	0,75
Aluminium hutnicze	3,65

Ceny odlewów glinowych.

Warszawskie odlewnie notują ceny surowych odlewów glinowych (aluminjowych) od 9 do 14 złotych za kilogram.

Cena żelaza handlowego.

Syndykat Polskich Hut Żelaznych notuje cenę zasadniczą żelaza handlowego za 1 t. franco wagon stacja Chebzie — 315 złotych + 2%.

Cena blachy ocynkowanej.

Cynkownia Warszawska notuje od d. 1. I. 1932. następujące ceny blachy żelaznej ocynkowanej za 1 kg. franco stacja Warszawa.

Blacha żelazna ocynkowana gatunku najwyższego:	
711×1422×0,45 mm.	0 zł. 95 gr.
711×1422×0,50 mm.	0 „ 90 „
1000×2000×0,50 mm.	0 „ 97 „

Blachy 2-go gatunku o 6% tańsze.
Ceny bez zobowiązania.

Cena odlewów żeliwnych.

Podług notowań Grupy V (Odlewni) Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych cena odlewów żeliwnych surowych dla Warszawy wynosi od dnia 25. V. 29. od 0,78 zł do 1,61 zł za 1 kg. loco fabryka.

Ceny wyrobów ogniotrwałych.

Związek Fabryk Wyrobów Szamotowych i Ogniotrwałych notuje następujące ceny z ważnością od dn. 10 września 1930 r. aż do odwołania. Ceny rozumieją się w złotych za 100 kg. franco wagon stacja załadowania.

Cegła ogniotrwała zwyczajna	zł 8,80	Cegła kottowa normalna	zł 20,50
Cegła kopolakowa normalna	„ 14,30	Cegła kottowa fasonowa	„ 23,—
Cegła kopolakowa fasonowa	„ 15,40	Zaprawa	„ 8,—
		i	„ 10,50

Cena blachy cynkowej.

Biuro Sprzedaży Polskich Walcowni Cynku w Katowicach notuje następujące ceny blachy cynkowej:

I. Dla hurtowników przy kupnie na własny rachunek i do sprzedaży w drodze komisowej:
przy kupnie 30 t. naraz zł. 954,50 za 1000 kg
przy kupnie mniej niż 30 t.
od 5 t. zł. 976,— za 1000 kg

II. Przy sprzedaży przez hurtowników i kupców uprzywilejowanych nie w drodze komisowej — odsprzedawcom:
zł. 1019,50 za 1000 kg

III. Przy sprzedaży przez hurtowników i kupców uprzywilejowanych ze składu konsumentom:
zł. 1063,— za 1000 kg
Parytet: st. kol. Chebzie.

Patenty udzielone przez Urząd Patentowy.

13961. *Fernando Casablancas*. Przystawki wyciągowe do przeróbki niedoprzędów włókienniczych.
14008. *Etablissements Motte-Dewavrin Société à responsabilité limitée*. Wałki naciskowe w maszynach przygotowawczych i przędzalniczych. Dodatkowy do patentu Nr. 12680.
13954. *Sächsische Textilmaschinenfabrik vorm. Richard Hartmann Aktienges.* Samoprządnica o kilku szybkościach wrzecion.
14118. *Allgemeine Elektrizitäts-Gesellschaft*. Cewka do przędzy.
14015. *Fabryka Gilz „Sokół“ W. Kwaśniewski i F. Pacholczyk*. Maszyna do wkładania waty w ustniki gilz. Dodatkowy do patentu Nr. 13385.
14027. *Władysław Kozłowski*. Ochraniacz na tutkę, papieros lub cygaretkę.
14119. *Porzellanfabrik Kahla Zweigniederlassung Freiberg*. Sposób wyrobu przedmiotów z mas plastycznych, zwłaszcza ceramicznych, zapomocą jednoczesnego skręcania masy i tłoczenia oraz urządzenie do przeprowadzenia tego sposobu.
13937. *Arno Andreas*. Sposób i piec szybowy do wypalania cementu, wapna, gliny i podobnych materiałów.
13957. *Ingenieur Gairing Maschinenfabrik G. m. b. H.* Przystawki do ograniczania skoku zestawu drążków przy urządzeniach do zasilania paliwem pieców ceglarskich.
14099. *Ernst Knöringer i Karl Wolsky*. Urządzenie nadawcze do pieców szybowych.
13905. *Stefan Piętowski*. Maszyna do paczkowania papierosów.
13949. *Vladimir Dmitrijevic Popov*. Zbiornik zapasowy do papierosów w maszynach do pakowania ich.
13899. *Jagenberg-Werke Aktiengesellschaft*. Sposób i maszyna do pakowania papierosów w pudełka.
13994. *Fried. Krupp Aktiengesellschaft*. Beczka metalowa o podwójnych ścianach.
14060. *Préparation Industrielle des Combustibles (Société Anonyme)*. Żłób wstrząsowy.
13983. *Karl Baumgartner i Franz Patzold*. Sposób i urządzenie do transportowania materiałów w rurach zapomocą sprężonego powietrza.
13963. *Bamag-Meguinn Aktiengesellschaft*. Ruchoma instalacja węglowa o dużej pojemności z dwoma lub kilkoma zbiornikami do węgla.